

5. Uključivanje studenta u nastavu

Nakon određenoga broja sati studentskoga promatranja mentorove nastave, student se uključuje u proces izvođenja nastave. Iako je **samostalna izvedba nastavnoga sata** studenta vrhunac njegove nastavne prakse, preporučljivo je da se student **postupno uvodi** u ovaj proces, najprije u obliku različitih angažmana u **pripremi nastavnih materijala i aktivnosti** (kao pripomoć mentoru) te u obliku **mikrointervencija i/ili supoučavanja**.

Dakako, silabi različitih kolegija nastavničke prakse određivat će modalitet studentskoga rada i suradnje s mentorom. Ovdje razrađen model postupnoga uvođenja studenta u nastavu donesen je samo kao preporuka.

5.1. Uključivanje studenta u pripremu nastavnih materijala i aktivnosti

Prije uključivanja studenta u izvedbu nastavnoga sata putem mikrointervencija i supoučavanja mentor studentu može predložiti da se uključi u proces **pripreme nastavnoga sata**, ali i druge aktivnosti koje mu prethode. Te aktivnosti oblikuju se prema zajedničkom dogovoru i planiranju mentora i studenta, a mogu biti, primjerice: osmišljavanje raznih metodičkih vježbi i aktivnosti za učenike; pripomoć mentoru u odabiru nastavnih sadržaja, oblikovanju prezentacije i pripremi materijala za učenike; sastavljanje i ocjenjivanje pisane provjere znanja i sl.

5.2. Uključivanje studenta u nastavni sat mikrointervencijama i supoučavanjem

Prije nego student pristupi **samostalnomu izvođenju nastavnoga sata**, mentor ga postupno različitim aktivnostima može uključiti u nastavni sat prema modelu **mikrointervencija i/ili supoučavanja**, tako da student održi određeni dio mentorova nastavnoga sata. Mentor studenta može uključiti u bilo koju etapu nastavnoga sata sukladno zajedničkomu dogovoru i planiranju. Nastavno na inicijalni razgovor i interese, kao i na studentov osobni prostor ugone, studenta je potrebno postupno uključivati u sve zahtjevnije i složenije aktivnosti.

Mikrointervencije podrazumijevaju manji, a time i vremenski kraći angažman studenta (ili studenata) unutar nastavnoga sata koji izvodi mentor. Tako student,

primjerice, može: početi nastavni sat aktivnostima kojima se provjerava usvojenost sadržaja prethodnoga sata; izvoditi aktivnosti (metodičku vježbu / zadatak) kao uvod u novi nastavni sadržaj; održati uvodno izlaganje; izvoditi aktivnosti (metodičku vježbu / zadatak) u određenom dijelu nastavnoga sata; voditi strukturiranu raspravu unutar jednoga dijela nastavnoga sata; pomoći učenicima u izvođenju aktivnosti i zadataka; izvesti zaključni dio nastavnoga sata kao svojevrsno ponavljanje izloženoga; provesti kraću evaluaciju učenika u zaključnom dijelu nastavnoga sata (formativno vrednovanje) i sl. Preporučljivo je da ove mikrointervencije budu **raznolike** te vremenom za studenta **sve zahtjevnije**. Unutar nastavnoga sata mentora moguće je sudjelovanje više studenata u obliku mikrointervencija.

Supoučavanje (mentor-student) podrazumijeva, po mogućnosti, gotovo ravnopravan angažman i vremenski udio mentora i studenta u izvođenju nastavnoga sata, uz suradnju na njegovu planiranje i pripremi.

Mikrointervencije i supoučavanje (mentor-student) studentu su izrazito korisni kako bi se što uspješnije pripremio za skorašnje samostalno izvođenje nastavnoga sata u cijelosti, za upoznavanje učenikā i razredne atmosfere, za kvalitetnu samoprocjenu i samokorekciju te stjecanje potrebnoga samopouzdanja tijekom nastavne prakse.

Učinkovite strategije za uključivanje studenta u planiranje i izvedbu nastave te poticanje odvažnosti jesu odabir rečeničnih struktura i pravilno postavljanje pitanja (Prilog 3/b, 3/c).

5.3. Samostalno izvođenje nastavnoga sata

Samostalno izvođenje nastave u školi vrhunac je aktivnosti studenata uključenih u nastavnu praksu. Kvalitetno svladani dosadašnji koraci promatranja mentorova nastavnoga sata, različitih angažmana u pripomoći mentoru, mikrointervencija i supoučavanja postupno su pripremili studenta za zahtjeve samostalne pripreme i izvođenja nastave. Mentorova podrška u obliku davanja pravovremenih informacija, savjetovanja, usmjeravanja i stvaranja pozitivnoga nastavnoga okružja ključna je u ovoj fazi rada sa studentom.

Ovisno o silabima kolegija i specifičnostima organizacije nastave na pojedinim studentskim grupama, studenti samostalnu nastavu mogu izvoditi: **u skupini, u paru i/ili individualno**. Bez obzira na modalitet rada, preporučuje se individualan mentorski rad sa svakim studentom, uz odgovarajuće praćenje i usmjeravanje dinamike skupine/para (npr. ravnomjerna raspodjela zadataka).

U određenim studijskim programima postoji razlika između **individualnoga i oglednoga** (javnoga) **studentskoga nastavnoga sata**. Individualni sat student izvodi samostalno uz vodstvo mentora pred razrednim odjelom, a ogledni sat može uključivati i prisutnost drugih studenata i sveučilišnoga nastavnika – metodičara.

Valja napomenuti da se **oglednim (ili uzornim) satom** često naziva i sat koji izvodi **mentor** pri prvom posjetu studenta školi. Takvi su posjeti katkad i skupni – u školu dolazi skupina studenata sa sveučilišnim nastavnikom koji je metodičar i koji ih je pripremao za sudjelovanje u stručnoj praksi.

Bez obzira na sastav „publike”, samostalno je izvođenje nastave izrazito **zahtjevna aktivnost** s kojom se studenti najčešće susreću prvi put. Stoga su ti prvi pokušaji često izvor stresa, frustracija i nesigurnosti. Razumijevajući da je to posve normalan dio procesa učenja, mentor mora pružiti studentu odgovarajuću podršku, uz poticanje, ohrabrivanje i poštovanje njegove samostalnosti i osobnoga pristupa u izvedbi nastavnoga sata.

U fazi studentske pripreme za nastavni sat mentorska podrška najčešće uključuje:

1) planiranje vremena i jasno definiranje rokova

- **određivanje termina održavanja nastavnoga sata:** u skladu s izvedbenim planom kolegija i u dogovoru s metodičarem na fakultetu, zadaća je mentora na vrijeme obavijestiti studenta o terminu održavanja nastavnoga sata u školi; razdoblje između pružanja ove obavijesti i održavanja nastavnoga sata treba biti dostatno za kvalitetnu pripremu nastave u skladu sa studentovim individualnim mogućnostima
- **određivanje termina konzultacija:** ako smatra da je potrebno, mentor studentu može ponuditi jedan termin za konzultacije ili više njih u svrhu praćenja njegova rada
- **dvosmjerno poštovanje rokova:** jednako kao što je važno da se studenti pridržavaju zadanih rokova, i mentori trebaju studentima u fazi pripreme nastavnoga sata pružiti pravovremenu povratnu informaciju o dobrim i/ili lošim stranama njihove koncepcije sata

2) informativne dogovore

- **određivanje teme nastavnoga sata:** pri određivanju teme nastavnoga sata korisno je upoznavanje studenta s mjestom nastavnoga sata/teme u sklopu izvedbenoga plana/kurikula; takva kontekstualizacija studentu omogućava prilagodbu nastavnoga sata predznanju učenika
- **pružanje smjernica** koje studentima daju čvrsto i kvalitetno polazište, izbjegavajući preskriptivnost

- **literatura i drugi izvori znanja:** ako smatra da je potrebno, mentor ih studentu može sugerirati pri određivanju nastavne teme

3) **konzultacije:** ovisno o studentovim individualnim mogućnostima i potrebama, mentor sa studentom može dogovoriti jedan termin za konzultacije ili više njih; konzultacije mentoru omogućavaju praćenje rada studenta i pružanje pravovremenoga osvrta na odrađeno

- **postavljanje jasnih očekivanja:** pri dogovoru za konzultacije mentor postavlja jasna očekivanja o tom koje je materijale student dužan predati prije samih konzultacija (npr. radne inačice pisanih priprema, prezentacija, radnih listova i sl.)
- **osvrt:** mentor na temelju dobivenih radnih materijala pristupniku daje jasan i konkretan osvrt o pojedinim aspektima nastavnoga sata (npr. o strukturi i tijeku nastavnoga sata, o predloženim nastavnim metodama i oblicima rada, o prezentaciji i radnim materijalima i sl.)
- **procjena spremnosti:** održane konzultacije mentoru su dobar pokazatelj o stupnju studentove spremnosti za samostalno održavanje nastave

Kreiranje pozitivnoga i ugodnoga nastavnoga okružja u kojem će student održati svoj samostalni nastavni sat mentor može osigurati:

- najavom i pripremom učenika za studentski sat (npr. poticanje učenika na suradnju i aktivnost)
- osiguravanjem što kvalitetnijih uvjeta za izvođenje nastavnoga sata (npr. dostupnost učionice s odgovarajućom opremom)
- prethodnim informiranjem studenta o razredu u kojem se održava nastava
- kratkim ohrabrujućim razgovorom prije samoga sata.

Interveniranje mentora u izvedbu studentova sata trebalo bi izbjegavati, osim u slučajevima kada se to čini nužnim (npr. studentova nemogućnost postizanja razredne discipline)